

ДОДАТКИ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Додаток А

Про соціальні послуги

(Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 45. – С. 358)

Цей Закон визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

соціальні послуги – комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги (далі – особи, що потребують соціальних послуг), з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя; складні життєві обставини – обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку із старістю або станом здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, відсутність житла або роботи, насильство, зневажливе ставлення та негативні стосунки в сім'ї, малозабезпеченість, психологічний чи психічний розлад, стихійне лихо, катастрофа тощо);

соціальний працівник – професійно підготовлений фахівець, що має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи і надає соціальні послуги;

соціальне обслуговування – система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності;

соціальні служби – підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання, а також громадяни, що надають соціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги;

волонтер – фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер;

тимчасовий притулок для дорослих – організація нічного або тимчасового проживання громадян без визначеного місця проживання, осіб, що постраждали від фізичного або психічного насильства, стихійного лиха, катастрофи тощо, з наданням їм правової, психологічної, соціальної, медичної та побутової допомоги в подоланні тимчасових труднощів, сприянні у встановленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні;

тимчасовий притулок для неповнолітніх – організація тимчасового проживання, виховання, утримання безпритульних дітей, дітей, позбавлених батьківського піклування, які зазнали жорстокості, насильства або з інших причин потребують соціального захисту;

реабілітація – система медичних, професійних, соціальних заходів, спрямованих на надання особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, допомоги у відновленні ними порушених функцій організму, компенсації обмежень життєдіяльності та підтриманні оптимального фізичного, інтелектуального, психічного, соціального рівнів та якості для досягнення соціальної і матеріальної незалежності, соціально-професійної адаптації та інтеграції в суспільство;

суб'єкти, що надають соціальні послуги – державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади

соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування (далі – державні та комунальні суб'єкти), юридичні особи, створені відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку (далі – недержавні суб'єкти), фізичні особи.

Стаття 2. Основні засади надання соціальних послуг

Основними засадами надання соціальних послуг є:

- сприяння особам, що перебувають у складних життєвих обставинах, які вони не в змозі подолати за допомогою наявних засобів і можливостей;
- попередження виникнення складних життєвих обставин;
- створення умов для самостійного розв'язання життєвих проблем, що виникають.

Стаття 3. Основні принципи надання соціальних послуг

Надання соціальних послуг ґрунтується на принципах:

- адресності та індивідуального підходу;
- доступності та відкритості;
- добровільності вибору отримання чи відмови від надання соціальних послуг;
- гуманності;
- комплексності;
- максимальної ефективності використання бюджетних та позабюджетних коштів суб'єктами, що надають соціальні послуги;
- законності;
- соціальної справедливості;
- забезпечення конфіденційності суб'єктами, які надають послуги, дотримання ними стандартів якості, відповідальності за дотримання етичних і правових норм.

Стаття 4. Законодавство про соціальні послуги

Законодавство України про соціальні послуги ґрунтується на Конституції України (254к/96-ВР) і складається з цього Закону, інших нормативно-правових актів та міжнародних договорів України.

У разі якщо міжнародними договорами України встановлено більш високі вимоги до надання соціальних послуг, ніж ті, що передбачені законодавством України, застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ II

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ ТА ПОТРЕБУЮТЬ СТОРОННЬОЇ ДОПОМОГИ НА СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ

Стаття 5. Види соціальних послуг та форми їх надання

Основними формами надання соціальних послуг є матеріальна допомога та соціальне обслуговування.

Матеріальна допомога надається особам, що знаходяться у складній життєвій ситуації, у вигляді грошової або натуральної допомоги: продуктів харчування, засобів санітарії і особистої гігієни, засобів догляду за дітьми, одягу, взуття та інших предметів першої необхідності, палива, а також технічних і допоміжних засобів реабілітації.

Соціальне обслуговування здійснюється шляхом надання соціальних послуг:

- за місцем проживання особи (вдома);
- у стаціонарних інтернатних установах та закладах;
- у реабілітаційних установах та закладах;
- в установах та закладах денного перебування;
- в установах та закладах тимчасового або постійного перебування;
- у територіальних центрах соціального обслуговування;
- в інших закладах соціальної підтримки (догляду).

Відповідно до цього Закону можуть надаватися такі види соціальних послуг:

соціально-побутові послуги — забезпечення продуктами хар-

чування, м'яким та твердим інвентарем, гарячим харчуванням, транспортними послугами, засобами малої механізації, здійснення соціально-побутового патронажу, виклик лікаря, придбання та доставка медикаментів тощо;

психологічні послуги — надання консультацій з питань психічного здоров'я та поліпшення взаємин з оточуючим соціальним середовищем, застосування психодіагностики, спрямованої на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості, з метою її психологічної корекції або психологічної реабілітації, надання методичних порад;

соціально-педагогічні послуги — виявлення та сприяння розвитку різнобічних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація індивідуального навчального, виховного та корекційного процесів, дозволя, спортивно-оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо, а також залучення до роботи різноманітних закладів, громадських організацій, заінтересованих осіб;

соціально-медичні послуги — консультації щодо запобігання виникненню та розвитку можливих органічних розладів особи, збереження, підтримка та охорона її здоров'я, здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, працетерапія;

соціально-економічні послуги — задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій;

юридичні послуги — надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи тощо);

послуги з працевлаштування — пошук підходящої роботи, сприяння у працевлаштуванні та соціальне супроводження працевлаштованої особи;

послуги з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями — комплекс медичних, психологічних, інформаційних заходів, спрямованих на створення сприятли-

вих умов для реалізації права на професійну орієнтацію та підготовку, освіту, зайнятість;

інформаційні послуги – надання інформації, необхідної для вирішення складної життєвої ситуації (довідкові послуги); розповсюдження просвітницьких та культурно-освітніх знань (просвітницькі послуги); поширення об'єктивної інформації про споживчі властивості та види соціальних послуг, формування певних уявлень і ставлення суспільства до соціальних проблем (рекламно-пропагандистські послуги);

інші соціальні послуги.

Суб'єкти, що надають соціальні послуги, можуть їх надавати в інших формах, не передбачених цією статтею, але визначених Кабінетом Міністрів України в переліку платних соціальних послуг.

Перелік соціальних послуг, опис їх змісту та якості зазначаються в Державному класифікаторі соціальних стандартів та нормативів, що затверджується Кабінетом Міністрів України і публікується в засобах масової інформації відповідними центральними органами виконавчої влади.

Перелік та порядок надання соціальних послуг за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування регулюються законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Стаття 6. Право на отримання соціальних послуг

Право на отримання соціальних послуг мають громадяни України, а також іноземці та особи без громадянства, у тому числі біженці, які проживають в Україні на законних підставах та перебувають у складних життєвих обставинах.

Розділ III

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ З НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Стаття 7. Порядок надання соціальних послуг

Суб'єкти, що надають соціальні послуги, здійснюють свою

діяльність на професійній основі відповідно до положення про них або їх статуту, де обов'язково зазначаються перелік соціальних послуг, категорій осіб, яким вони надаються, умови та порядок їх надання.

Суб'єкти, що надають соціальні послуги, на договірних засадах можуть залучати для виконання цієї роботи інші підприємства, установи, організації, фізичних осіб, зокрема волонтерів.

Соціальні послуги можуть надаватися як за плату, так і безоплатно.

Безоплатні соціальні послуги державними та комунальними суб'єктами в обсягах, визначених державними стандартами соціального обслуговування, надаються:

- громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і не мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу;
- громадянам, які знаходяться у складній життєвій ситуації у зв'язку з безробіттям і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, стихійними лихами, катастрофами, які є біженцями внаслідок збройних та міжетнічних конфліктів, якщо середньомісячний сукупний дохід цих осіб нижче встановленого прожиткового мінімуму;
- дітям та молоді, які знаходяться у складній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї.

Вичерпний перелік соціальних послуг, умови їх надання та порядок регулювання тарифів їх оплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Фізичним особам, які надають соціальні послуги, призначаються і виплачуються компенсаційні виплати в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Стаття 8. Порядок надання соціальних послуг недержавними суб'єктами

Недержавні суб'єкти, що бажають надавати соціальні послуги на професійній основі за рахунок власних коштів, залучених коштів або коштів державного чи місцевого бюджетів, надають їх на підставі ліцензії в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 9. Порядок і умови отримання соціальних послуг

Для отримання соціальних послуг, що надаються державними та комунальними суб'єктами, особа, яка їх потребує, має звернутися з письмовою заявою до місцевого органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування.

Для отримання соціальних послуг, що надаються недержавними суб'єктами, особа, яка їх потребує, звертається до відповідного суб'єкта, що їх надає.

У разі якщо особа, яка потребує соціальних послуг, за віком або станом здоров'я неспроможна самостійно прийняти рішення про необхідність їх надання, таке рішення може прийняти опікун чи піклувальник, органи опіки та піклування відповідно до законодавства.

Стаття 10. Основні права отримувачів соціальних послуг

При одержанні соціальних послуг громадяни мають право на:

- поважливе і гуманне ставлення з боку суб'єктів, що надають соціальні послуги;
- вибір установи та закладу, а також форми соціального обслуговування;
- інформацію щодо своїх прав, обов'язків та умов надання соціальних послуг;
- згоду на соціальні послуги;
- відмову від соціальних послуг;
- конфіденційність інформації особистого характеру, що стала відомою суб'єкту, який надає соціальні послуги;
- захист своїх прав і законних інтересів, у тому числі в судовому порядку.

Стаття 11. Основні права та обов'язки осіб, що надають соціальні послуги

Особи, що надають соціальні послуги, мають право на:

- профілактичний огляд і обстеження при прийнятті на роботу та диспансерний нагляд за рахунок роботодавця;
- захист професійної честі, гідності та ділової репутації, у тому числі в судовому порядку;
- підвищення кваліфікації у встановленому порядку за рахунок роботодавця;

- забезпечення спеціальним одягом, взуттям та інвентарем, велосипедами і проїзними квитками або виплату грошової компенсації за їх придбання;

- при виконанні службових обов'язків першочергове обслуговування на підприємствах, в установах, організаціях, зокрема підприємствах зв'язку, технічного обслуговування і ремонту транспортних засобів, служби побутової торгівлі, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту.

Особи, що надають соціальні послуги, зобов'язані:

- сумлінно надавати соціальні послуги особам, які перебувають у складній життєвій ситуації;
- керуватися у своїй діяльності основними принципами надання соціальних послуг;
- поважати гідність громадян;
- не допускати негуманних і дискримінаційних дій щодо громадян, які одержують соціальні послуги;
- надавати особам, які обслуговуються, повну інформацію про зміст і види соціальних послуг;
- зберігати в таємниці інформацію, отриману в процесі виконання своїх обов'язків, а також ту інформацію, яка може бути використана проти особи, що обслуговується.

Стаття 12. Структура сфери надання соціальних послуг та управління нею

Сфера надання соціальних послуг заснована на використанні та розвитку всіх форм власності і складається з державного та недержавного секторів.

До державного сектору входять суб'єкти, що надають соціальні послуги і знаходяться в державній власності, управління якими здійснюється центральними органами виконавчої влади.

Комунальний сектор включає установи та заклади комунальної власності, які надають соціальні послуги і знаходяться в підпорядкуванні органів місцевого самоврядування.

Управління державним та комунальним секторами здійснюється відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

До недержавного сектору також відносяться громадські, благодійні, релігійні організації та фізичні особи, діяльність яких пов'язана з наданням соціальних послуг. Управління сектором здійснюється в порядку, визначеному законодавством та відповідними статутами.

Державні та комунальні заклади і установи, що надають соціальні послуги, не підлягають приватизації і не можуть бути перепрофільовані на інші види діяльності.

Порядок створення, діяльності, реорганізації та ліквідації установ і закладів, що надають соціальні послуги незалежно від форм власності, визначається законодавством України.

Науково-методичне забезпечення сфери надання соціальних послуг здійснюється органами державного управління.

Стаття 13. Співробітництво під час організації надання соціальних послуг

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування під час організації надання соціальних послуг співробітничать між собою, а також із суб'єктами, які надають соціальні послуги, іншими юридичними та фізичними особами.

У разі залучення бюджетних коштів до фінансування соціальних послуг, які надаються в установленому порядку недержавними суб'єктами чи фізичними особами, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування на конкурсній основі укладають із суб'єктами, що надають соціальні послуги, договір щодо умов фінансування та вимог до обсягу, порядку і якості надання соціальних послуг.

Правила організації та проведення конкурсу на залучення бюджетних коштів для надання соціальних послуг встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, що уклали договір щодо залучення бюджетних коштів до фінансування соціальних послуг з недержавними суб'єктами, які перемогли у конкурсі, здійснюють контроль за цільовим використанням бюджетних коштів та якістю надання послуг.

Стаття 14. Фінансування соціальних послуг

Фінансування соціальних послуг здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, спеціальних фондів,

коштів підприємств, установ та організацій, плати за соціальні послуги, коштів благодійної допомоги (пожертвувань), коштів одержувачів соціальних послуг та інших джерел, передбачених законодавством.

У місцевих бюджетах повинні плануватися кошти, необхідні для фінансування соціальних послуг.

У державному та місцевих бюджетах повинні передбачатися кошти для фінансування цільових програм надання соціальних послуг.

Фінансування територіальних програм розвитку соціальних послуг здійснюється за рахунок виділених місцевому бюджету цільових субвенцій чи шляхом кооперування коштів місцевих бюджетів на реалізацію спільних проєктів.

Стаття 15. Обмеження права на соціальні послуги

У разі якщо особа, що отримує соціальні послуги, без поважних причин не виконує вимоги їх одержання, суб'єкт, що надає соціальні послуги, вносить такій особі письмове попередження про можливість відмови від надання соціальних послуг або обмеження у їх наданні.

У разі якщо особа отримує соціальні послуги та письмово попереджена про можливість відмови від надання соціальних послуг або обмеження у їх наданні, але продовжує не виконувати вимоги їх одержання, відповідний суб'єкт, що надає соціальні послуги, може в односторонньому порядку обмежити або припинити надання соціальних послуг такій особі, про що письмово інформується зазначена особа та місцевий орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування.

Обмеження в отриманні одного виду соціальних послуг не може бути підставою для обмеження в наданні іншого виду соціальних послуг.

Розділ IV

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Стаття 16. Право на професійну діяльність у сфері надання соціальних послуг

Професійна діяльність у сфері надання соціальних послуг підлягає ліцензуванню, умови і порядок якого визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 17. Кадрове забезпечення надання соціальних послуг

Надання соціальних послуг здійснюють соціальні працівники та інші фізичні особи, які мають відповідну освіту і схильні за особистими якостями до надання соціальних послуг.

До надання соціальних послуг можуть залучатися волонтери, діяльність яких регулюється відповідним положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Кваліфікаційні вимоги до соціальних працівників та інших фахівців, які надають соціальні послуги, порядок їх атестації визначаються відповідними центральними органами виконавчої влади.

Стаття 18. Організація, координація роботи та контроль за наданням соціальних послуг

Центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень організують роботу з надання відповідних соціальних послуг та здійснюють контроль за діяльністю суб'єктів, що надають соціальні послуги.

Контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, спрямованих на фінансування соціальних послуг, здійснюється відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, а також органами з питань фінансового контролю відповідно до їх повноважень.

Розділ V

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ

Стаття 19. Оскарження рішення про відмову в наданні, зменшення обсягу або припинення надання соціальних послуг

Рішення про відмову в наданні, обмеження обсягу або припинення надання соціальних послуг державними і комунальними суб'єктами може бути оскаржено до центрального чи місцевого органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який видав дозвіл на надання соціальних послуг (для недержавних суб'єктів, що надають соціальні послуги, — до органу, який видав дозвіл на надання соціальних послуг), або суду.

Стаття 20. Відповідальність за порушення законодавства про соціальні послуги

Особи, винні у порушенні законодавства про соціальні послуги, несуть цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Розділ VI

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 21. Участь України в міжнародному співробітництві у сфері надання соціальних послуг

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері надання соціальних послуг.

Розділ VII

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2004 року.
2. Кабінету Міністрів України:
  - у тримісячний термін з дня опублікування цього Закону прийняти нормативно-правові акти, які регулюють виконання норм цього Закону;
  - подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що впливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд та скасування міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. До приведення у відповідність із цим Законом закони, інші нормативно-правові акти застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 19 червня 2003 року
№ 966-IV

Додаток Б

СТРУКТУРА ФОНДІВ ЗАГАЛЬНО- ОБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

Керівників, бухгалтерів підприємств та підприємців цікавить не загальна система контролюючих органів, а тільки конкретні відділи, де можна отримати консультацію, зареєструватися, куди необхідно звітувати, а також ті, де оформлюють та нараховують пенсії, допомоги тощо. Тому детальніше зупинимося на робочих органах фондів на місцях — районних, міських та районних у містах. Адже саме їхні спеціалісти працюють безпосередньо зі страховальниками та одержувачами соціальних виплат. Лише попередимо: буває, що в окремих районах деякі відділи відрізняються чи взагалі об'єднані в один — усе залежить від штату працівників органу, кількості страховальників та інших причин.

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

1. ВІДДІЛ НАДХОДЖЕННЯ ДОХОДІВ займається акумулюванням та обліком коштів Пенсійного фонду. Це основ-

ний відділ, який працює зі страховальниками. До його функцій входять:

- реєстрація страховальників;
- облік платежів;
- прийняття звітності з пенсійних внесків;
- проведення перевірок;
- розгляд оскаржень страховальниками вимог про сплату недоїмки.

Названий відділ бухгалтер відвідує найчастіше, принаймні раз на місяць, коли подає Розрахунок з пенсійних внесків.

Якщо при перевірці спеціалісти Фонду донарахували внески (недоїмку) та нарахували штраф і пеню, то страховальник може або визнати і сплатити їх протягом 10 днів після отримання вимоги та рішення, або оскаржити протягом цього ж періоду.

Вимогу про сплату недоїмки оскаржують у районному чи міському управлінні, а **рішення про застосування штрафних санкцій та пені** — у Головному управлінні Пенсійного фонду області, АРК, міст Києва і Севастополя. *Зауважте:* оскарження подають саме до відділу надходження доходів. Коли ж регіональний орган повністю або частково не задовольняє скарги, страховальник має право протягом 10 робочих днів після отримання відповіді звернутися з повторною скаргою вже до Пенсійного фонду України.

2. ВІДДІЛ ПЕРСОНІФІКОВАНОГО ОБЛІКУ приймає персоніфіковану звітність, веде персоніфікований облік відомостей про застраховану особу та персоніфікований облік надходжень страхових внесків, створює і забезпечує функціонування єдиного державного автоматизованого банку відомостей про застрахованих осіб. Тут застраховані особи можуть безоплатно отримати відомості, внесені до їхньої персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку.

3. ВІДДІЛ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ вирішує всі питання пенсійного забезпечення: приймає документи для призначення пенсій, нараховує пенсії та проводить їх перерахунок, надає консультації громадянам.

ФОНД СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

1. ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ приймає від підприємств звіти за формою 4-ФСС з ТВП, веде облік надходжень внесків та витрат по коштах Фонду.

2. ВІДДІЛ ОЗДОРОВЧИХ ЗАХОДІВ:

— здійснює планування, облік путівок, придбаних за рахунок Фонду;

— забезпечує застрахованих осіб та членів їх сімей санаторно-курортним оздоровленням та лікуванням, дітей — відпочинком у дитячих оздоровчих таборах;

— приймає заявки від підприємств та розподіляє путівки.

3. ВІДДІЛ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ (у деяких районах — спеціаліст по допомогах):

— розглядає заяви на виплату допомоги (матеріального забезпечення) по соціальному страхуванню від добровільно застрахованих осіб;

— консультує щодо надання допомоги.

4. КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНИЙ ВІДДІЛ проводить перевірки підприємств щодо правильності обчислення та сплати внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з тимчасової непрацездатності, а також правильності витрачання коштів Фонду. Якщо виявили порушення, нараховують штраф та пеню. Рішення про застосування штрафних санкцій підписує директор або заступник директора відділення виконавчої дирекції Фонду.

ФОНД СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ УКРАЇНИ

1. ВІДДІЛ ЗБОРУ ВНЕСКІВ:

- реєструє страхувальників;
- обліковує та акумулює страхові внески;
- приймає звітність.

2. МЕДИЧНИЙ ВІДДІЛ:

- бере участь у засіданнях (МСЕК);
- приймає рішення про призначення санаторно-курортного лікування, а також виплат з відшкодування шкоди.

3. ВІДДІЛ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ:

— відшкодовує збитки (у т.ч. і за рішенням суду), заподіяні працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у випадку його смерті;

— призначає та виплачує допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю до відновлення працездатності або встановлення інвалідності, одноразову допомогу при стійкій втраті професійної працездатності або смерті потерпілого, щомісячну грошову суму при частковій чи повній втраті працездатності;

— призначає пенсії, грошову суму за моральну шкоду;

— організовує цілеспрямоване та ефективне лікування потерпілих;

— проводить навчання та перекваліфікацію потерпілих у закладах перенавчання інвалідів.

4. ЮРИДИЧНИЙ ВІДДІЛ розглядає спірні питання, скарги з приводу неправильного призначення допомоги потерпілим.

5. ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛАКТИКИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ:

— проводить розслідування та облік нещасних випадків;

— направляє своїх експертів на місця нещасних випадків при отриманні від роботодавців повідомлень про нещасні випадки.

ФОНД ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ

1. ВІДДІЛ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ДОХОДІВ:

- реєструє страхувальників;
- контролює надходження страхових внесків;
- приймає звітність по внесках;
- нараховує допомогу по безробіттю.

2. ВІДДІЛ ВЗАЄМОДІЇ З РОБОТОДАВЦЯМИ:

- обробляє інформацію про вакансії (веде базу вакансій);
- приймає звіти за ф. № 3-ПН (їх подають підприємства щомісячно 28 числа);
- підбирає кандидатів на вакансії;
- розглядає питання виплати дотації підприємствам при працевлаштуванні безробітних;
- співпрацює з роботодавцями з інших програм.

3. ВІДДІЛ СПРИЯННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЮ:

- реєструє безробітних;
- підбирає кандидатів на роботу;
- проводить співбесіди з роботодавцями та безробітними.

4. ВІДДІЛ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ проводить психодіагностику, профвідбір за бажанням працедавця або згідно із законодавством (при працевлаштуванні за деякими професіями), а також співбесіди з безробітними.

5. ІНСПЕКЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ перевіряє підприємства з приводу правильності нарахування та сплати страхових внесків, складання звіту за ф. № 3-ПН, повідомлення про наявність вакансій та вивільнення працівників тощо.

6. ВІДДІЛ ПРОФНАВЧАННЯ — організовує для безробітних навчання, підготовку, перепідготовку та курси підвищення кваліфікації.

7. ВІДДІЛ ОФОРМЛЕННЯ ДОЗВОЛІВ НА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ. Його назва говорить сама за себе — тут дають дозволи на працевлаштування в Україні іноземців. Адже підприємства, що діють на території України, можуть використовувати працю іноземців лише за наявності у них таких документів.

8. ЮРИСКОНСУЛЬТИ реєструють трудові договори між приватними підприємцями та найманими працівниками.

Крім того, у кожному центрі зайнятості обов’язково є диспетчер, який направить вас до потрібного спеціаліста.

ЗАКОН УКРАЇНИ

**Про внесення змін до Закону України
„Про страхові тарифи на загальнообов’язкове державне
соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві
та професійного захворювання, які спричинили втрату
працездатності”**

Клас професійного ризику виробництва	Страховий тариф (у відсотках до фактичних витрат на оплату праці найманих працівників)	Клас професійного ризику виробництва	Страховий тариф (у відсотках до фактичних витрат на оплату праці найманих працівників)
1	2	1	2
1	0,86	25	1,43
2	0,87	26	1,49
3	0,88	27	1,55
4	0,89	28	1,61
5	0,90	29	1,68
6	0,92	30	1,70
7	0,93	31	—
8	0,95	32	1,75
9	0,96	33	1,76
10	0,98	34	1,87
11	1,00	35	1,88
12	1,02	36	1,96
13	1,03	37	1,97
14	1,05	38	2,06
15	1,10	39	2,07
16	1,14	40	2,09
17	1,16	41	2,10
18	1,23	42	2,13
19	1,26	43	2,15
20	1,27	44	2,20
21	1,28	45	2,21
22	1,29	46	2,29
23	1,36	47	2,34
24	1,40	48	2,36

Клас професійного ризику виробництва	Страховий тариф (у відсотках до фактичних витрат на оплату праці найманих працівників)	Клас професійного ризику виробництва	Страховий тариф (у відсотках до фактичних витрат на оплату праці найманих працівників)
1	2	1	2
49	2,38	59	3,20
50	2,55	60	3,58
51	2,57	61	3,86
52	2,62	62	4,00
53	2,64	63	4,29
54	2,67	64	4,50
55	2,76	65	6,71
56	2,84	66	6,82
57	3,11	67	13,80
58	3,12		

Для окремих галузей економіки встановлено наступні страхові тарифи:

Клас професійного ризику виробництва	Галузь економіки	Страховий тари (у відсотках до фактичних витрат на оплату праці найманих працівників)
24	Обслуговування сільського господарства, господарське управління сільським господарством	0,5
22	Сільське господарство	0,2
59	Відкрите видобування руд чорних металів, видобування та збагачення нерудної сировини для чорної металургії	2,1

Президент України
м. Київ, 03.04.2003 року
№ 660-IV

Л. КУЧМА

ПОСТАНОВА
від 20 листопада 2003 р. №1783 м. Київ

Про заходи щодо поліпшення пенсійного забезпечення громадян

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 312 (312-2004-п) від 11.03.2004 р.)

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Пенсійному фонду під час призначення та перерахунку пенсій відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (1058-15) застосовувати для визначення середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях національної економіки, за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу), визначені Державним комітетом статистики показники за період з 1958 по 2002 рік згідно з **Додатками 1 і 2.**

2. Погодитися з пропозицією Державного комітету статистики та Пенсійного фонду щодо застосування під час перерахунку пенсій відповідно до статті 43 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (1058-15) показника середньої заробітної плати за 2002 рік на рівні 306,45 гривні.

3. Державному комітетові статистики, Міністерству праці та соціальної політики, Міністерству економіки та з питань європейської інтеграції, Пенсійному фонду розробити і до 1 січня 2004 р. затвердити методику визначення показників середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях національної економіки, для призначення пенсій відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (1058-15).

4. Збільшити на 12 відсотків розмір трудових пенсій (з урахуванням цільової грошової допомоги), призначених відповідно до Закону України “Про пенсійне забезпечення” (1788-12)

(крім пенсій по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання та пенсій у зв'язку з втратою годувальника з цих же причин), особам, які не одержали право на підвищення розміру пенсій після їх перерахунку відповідно до статті 43 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (1058-15).

Особам, які одержали право на підвищення розміру пенсій після їх перерахунку відповідно до статті 43 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (1058-15), зазначене підвищення здійснюється не менш, як на 12 відсотків. (Пункт 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 312 (312-2004-п) від 11.03.2004).

4-1. При призначенні пенсій відповідно до частини другої статті 27 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (1058-15) застосовуються мінімальний та максимальний розміри пенсій (з урахуванням цільової грошової допомоги), що встановлені постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2003 р. № 544 (544-2003-п) “Про підвищення розмірів трудових пенсій” (Офіційний вісник України, 2003 р., № 16, ст. 709), збільшені на 12 відсотків. (Постанову доповнено пунктом 4-1 згідно з Постановою КМ № 312 (312-2004-п) від 11.03.2004 р.).

5. Підвищення розміру трудових пенсій згідно з цією постановою проводиться без урахування передбачених законодавством надбавок, підвищень, додаткових пенсій, сум індексації та не застосовується для визначення розмірів соціальних пенсій, надбавок, підвищень та інших доплат до пенсій.

6. Установити, що оплата послуг, пов’язаних з виплатою і доставкою пенсій на суму їх підвищення відповідно до цієї постанови, не провадиться.

7. Ця постанова набирає чинності з 1 січня 2004 року.

Прем’єр-міністр України

В. Янукович

Інд. 26

Додаток 1
до постанови Кабінету Міністрів України
від 20 листопада 2003 р. №1783

ПОКАЗНИКИ СЕРЕДНЬОМІСЯЧНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

робітників та службовців, зайнятих у галузях національної економіки, за 1958 – 1991 роки, що застосовуються під час призначення та перерахунку пенсій відповідно до статей 40 і 43 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (1058-15)

Рік	Показник середньомісячної заробітної плати робітників та службовців, зайнятих у галузях національної економіки	Рік	Показник середньомісячної заробітної плати робітників та службовців, зайнятих у галузях національної економіки
1958	76,7	1977	142,88
1959	77,7	1978	146,22
1960	78,3	1979	148,74
1961	81,3	1980	155,12
1962	84,2	1981	157,89
1963	85,4	1982	163,08
1964	87,6	1983	165,75
1965	93,86	1984	169,55
1966	96,7	1985	173,95
1967	100	1986	179,00
1968	107	1987	185,01
1969	110,68	1988	199,79
1970	115,17	1989	217,74
1971	118,57	1990	248,4
1972	121,91	1991	495,4
1973	125,3		
1974	128,46		
1975	133,54		
1976	139,84		

